

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

DOM NINE POKORN GRMOVJE -POSEBNI SOCIALNO VARSTVENI ZAVOD-

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

- ▶ **Tip lokacije:** posebni socialno varstveni zavod (v nadaljevanju: Zavod)¹
- ▶ **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** odrasle osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju.
- ▶ **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** skupna kapaciteta je 239 postelj.² Zavod ima en varovani oddelek³ in ima uradno kapaciteto 12 postelj. V oddelku sta nameščeni še dve dodatni postelji, ki sta namenjeni nujnim sprejemom.

Potek obiska in priprava poročila:

- ▶ Obisk je bil **nenajavljen** in **opravljen 13. 9. 2012**.
- ▶ **Skupina za obisk:** dve predstavnici Varuha (svetnica, pripravnica) ter ena predstavnica nevladne organizacije Zveze društev upokojencev Slovenije.
- ▶ **Vsebina obiska:** uvodni razgovor z direktorjem in socialno delavko. Sledil je ogled prostorov, pregled dokumentacije in razgovor s stanovalci ter zaključni razgovor.

¹ DPM je Zavod nazadnje obiskal 18. 11. 2010.

² V času našega obiska je bila kapaciteta Zavoda polno zasedena.

³ Na dan našega obiska je bil na varovanem oddelku zasedenih 13 postelj (5 stanovalk in 8 stanovalcev).

► **Poročanje:** predhodno poročilo o obisku je bilo poslano zavodu 22. 10. 2012. Odgovor Zavoda smo prejeli 13. 11. 2012, torej 22. dan po odpremi, ki smo upoštevali pri pripravi končnega poročila. Končno poročilo o obisku je bilo 4. 12. 2012 v vednost posredovano Domu in Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve (v nadaljevanju: MDDSZEM) skupaj s predlogom, da ga obravnava ter nam v roku 30 dni sporoči svoja stališča in morebitne ukrepe; tozadevni odgovor smo s strani MDDSZEM prejeli 21. 3. 2013, torej 107. dan po odpremi.

► **DPM je posebej pohvalil**

- da, Zavod zagotavlja spremstvo stanovalca pri obiskih zdravstvenih ustanov oziroma pri specialističnih pregledih,
- ravnanje Zavoda, ki poskuša stanovalcu razložiti vsebino pisemske pošiljke, če je ta sam ne razume.

► predlog DPM

DPM: predlagamo, da se stanovalce spodbuja, da svoje sobe opremijo z manjšimi osebnimi predmeti, slikami, morebiti fotografijami in izdelki, ki jih ustvarijo sami ter tako vnesejo osebno noto v svoj bivalni prostor.⁴

DPM: predlagamo, da imajo pomični stanovalci oddelka ob postelji ali vsaj v sobi klicne zvončke, nepomični stanovalci pa obvezno ob posteljah, kajti menimo, da je oddelek tako velik, da zaposleni ne morejo slišati dogajanja iz vseh sob, poleg tega se nam zdi uporaba zvončkov bistveno bolj ustrezna in stanovalcem prijaznejša, kakor »vpitje«, ki bi ga zaposleni teoretično lahko tudi namenoma »preslišal«.⁵

⁴ Sobe so prostorne, večina z veliko dnevne svetlobe. Standardna oprema sob vključuje posteljo, nočno omarico, nočno lučko ob postelji in garderobno omaro, bila naj bi tudi miza in ustrezno število stolov, vendar je bil ta del opreme v nekaterih sobah pomanjkljiv. DPM meni, da sobe delujejo nekoliko brezosebno.

⁵ Klicnih zvončkov ob posteljah ni, temveč so le pred vhodi v sobe. Prav tako jih ni v sobnih sanitarijah. Zavod meni, da klicne zvončke ob posteljah stanovalci ne potrebujejo, ker so zaposleni stalno prisotno na oddelku, v nočnem času pa jih, če stopijo na hodnik, zazna kamera. Klicni zvonci zunaj sob naj bi bili sicer namenjeni bolj zaposlenim, da se pokličejo med seboj, lahko pa jih uporabijo tudi stanovalci. Ob sprožitvi klicnega zvončka se signalna lučka posveti v glavni ambulanti zavoda, osebje pa je opremljeno tudi s pozivniki, ki zabeležijo klic.

► odziv pristojnih

MDDSZEM: z vašimi ugotovitvami se strinjamo in jih bomo upoštevali pri pripravi naših usmeritev domovom za starejše ali na njih opozorili na izobraževanju direktorjev in strokovnih delavcev domov.

ZAVOD: je pojasnil, da vsekakor vzpodbuja stanovalce ter njihove svojce, da svoje sobe opremijo z osebnimi predmeti. Poudarja, da je oddelek na novo renoviran in da je preteklo premalo časa, da bi si stanovalci skupaj s svojci in zaposlenimi uspeli sobe opremiti v skladu z lastnimi željami. Poleg tega mnogi stanovalci nimajo svojcev ali pa se ti zanje ne zanimajo, osebnega imetja pa pred prihodom v dom praktično nimajo. Zato jim določene stvari podarijo tudi zaposleni ali Zavod. Stanovalci pa radi svoje sobe krasijo s svojimi izdelki, ki jih izdelujejo. Da bi oddelek naredil čim bolj domač, je Zavod bivalne prostore varovanega oddelka (sobe, dnevni prostor) prepleskal v toplih zemeljskih barvah in vanj namestil električni kamin.

ZAVOD: je potrdil, da je bil glavni razlog za nenamestitev klicnega sistema v dejstvu, da je na varovanem oddelku vseskozi prisoten kdo od zaposlenih in da se praktično ne more zgoditi, da bi bil kakšen klic v sili preslišan in tudi izkušnje zavoda so takšne, da teh klicev ni. Klicni sistem ob posteljah se zdi nepotreben, ker na oddelku ni nepomičnih stanovalcev. Zavod tudi meni, da tovrstne naprave (klicni sistem, videonadzor) odvrta skrb zaposlenih po

še pristnejših stikih z uporabniki, oddelek pa spreminjajo v visoko tehnološki prostor, kar Zavod ne želi. Zavod si želi biti čim bolj skrben in graditi na individualnem odnosu, njegov cilj je, da v zavodu z lasom ne bi imeli nobenih ovir in da bi z organizacijo delo omogočili uporabnikom čim večjo varnost, predvsem pa krepili človeško dostojanstvo. Kot Zavod ugotavlja, predpisi silijo v smer, ki uporabnike dejansko omejujejo. Kljub temu bo Zavod priporočilo DPM o namestitvi klicni zvončekov upošteval in bo v sobe stanovalcev namestil ustrezne klicne sisteme v začetku leta 2013.

DPM: predlagamo, da se kadalnica redno prezračuje.⁶

ZAVOD: je pojasnil, da se to dela in da je v kadalnici nameščen predpisan električni ventilator, ki mora volumen kadalnice prezračiti v 10 minutah. Zavod predvideva, da je bila ob obisku DPM kadalnica pravkar uporabljena in se še ni uspela prezračiti, ter pripominja, da prezračevnost kadalnice ne bi smela predstavljati problema.

DPM: predlagamo, da se v nočnih urah zagotavlja stalno prisotnost vsaj enega zaposlenega na varovanem oddelku.⁷

ZAVOD: je pojasnil, da je bila pred montažo videonadzora v nočnem času zagotovljena stalna prisotnost kadra na varovanem oddelku. Tudi sedaj se Zavod trudi, da je v nočnem času vedno kdo fizično prisoten, je pa res, da to sedaj ni praksa. Nočno dežurstvo in videonadzor se izvajata v sestriški sobi v pritličju. Osebe je dolžno opravljati redne urne obhode in jih tudi izvaja, kar je

---

⁶ V prostorih varovanega oddelka je urejena kadalnica. Po besedah sogovornikov je v varovalnem oddelku trenutno pet kadalcev. V času našega obiska kadalnica ni bila prezračena. Okni, ki sta namenjena naravnemu prezračevanju, sta bili zaprti.

⁷ Kadrovska zasedba v Zavodu in na varovanem oddelku je po zagotovilih direktorja skladna s kadrovskimi normativi s socialnega in zdravstvenega področja. Ob tem pa Zavod ocenjuje, da so normativni nezadostni glede na oskrbo in nego, ki jo potrebujejo upravičenci do tovrstnega institucionalnega varstva. Na varovanem oddelku so v dopoldanskem času prisotni: 1 dipl. med. sestra, 2 zdravstvena tehnika, 4 bolničarji, 1 bolniška strežnica in 1 čistilka. V popoldanskem času so na oddelku 1 zdravstveni tehnik in 1 bolničar, v nočnem času 1 bolničar, ki pa ni stacioniran na varovanem oddelku, temveč v sestriški sobi na negovalnem oddelku, na varovanem oddelku pa opravlja le obhode oziroma se odziva na klice. Med vikendi so na varovanem oddelku prisotni 2 zdravstvena tehnika, 3 bolničarju ob sobotah oziroma 1 bolničar ob nedeljah, 1 bolniška strežnica in 1 čistilka.

razvidno iz dokumentacije. Če na kamerah opazijo kaj nenavadnega, se v trenutku odzovejo. Zavod bo upošteval priporočilo DPM in z dnem 1.1. 2013 zagotovil stalno prisotnost zaposlenega na varovanem oddelku v nočnem času.

